

## Nowe akantody z wenloku-prziddoli (sylur) Litwy

Juozas Valiukevičius

*Acta Palaeontologica Polonica* 49 (1), 2004: 147-160

Opisano pięć nowych monotypowych rodzajów i pięć nowych gatunków ryb fałdopłetwych (Acanthodi) z syluru (wenlok do prziddoli) Litwy. Dwa nowe rodzaje i gatunki, *Vesperalia perplexa* i *Fecundosquama basiglobosa*, należą do rzędu Climatiiformes, a trzy, *Arenaceacanthus arcuatacanalis*, *Bracteatacanthus assiduus* i *Rohonilepis breviornatus*, do Ischnacanthiformes. *Vesperalia perplexa* ma łuski o wysokich koronach z grzebieniami w poprzek całej korony lub zanikającymi w połowie długości, tak że tylna część jest gładka. Mezodentyna (tworząca tzw. Stranggewebe) w koronach łusek *V. perplexa* ma duże, ukierunkowane zatoki i dobrze rozwinięty system głównych kanałów naczyniowych. Łuski *Fecundosquama basiglobosa* mają słabo zaznaczoną szyjkę, koronę urzeźbioną tylko nacięciami na krawędzi oraz niezwykle głęboko wydrążoną, dużą podstawę. W koronach łusek *F. basiglobosa* występuje prosta mezodentyna o strukturze podobnej do kości, bez głównych kanałów naczyniowych. *Arenaceacanthus arcuatacanalis* ma łuski rozpoznawalne po przednich grzebieniach zanikających w jednej trzeciej długości korony, a korona zbudowana jest z prostej bezkomórkowej mezo- i durodentyny z pierwotnymi łukowatymi promienistymi kanałami naczyniowymi nad podstawą łuski. Korony łusek *Bracteatacanthus assiduus* krótkie grzebienie o asymetrycznym profilu oraz przednio-przyśrodkową bruzdą, natomiast łuski *Rohonilepis breviornatus* mają ostre symetryczne, mniej więcej promieniście ułożone grzebienie koron, opadające ku podstawie. Korony łusek *B. assiduus* i *R. breviornatus* zbudowane są z dentyny i durodentyny, przy czym ta pierwsza wyróżnia się obecnością drugiej strefy wielogałęzistych promienistych kanałów naczyniowych położonej wysoko w szyjce.

**Key words:** Acanthodii, Climatiiformes, Ischnacanthiformes, morphology, histology, Silurian, Lithuania.

Juozas Valiukevičius [[valiuk@geologin.lt](mailto:valiuk@geologin.lt)], Institute of Geology and Geography, T. Ševčenkos 13, Vilnius LT-2600, Lithuania.